

บทเรียนที่ 8

กิจกรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กิจกรรมองค์การวิชาชีพ 1

สาระสำคัญ

สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

เป็นตัวกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต
ที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่ดี
จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดี
ในทางกลับกัน สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี
ก็อาจส่งผลเสียหายต่อชีวิตมนุษย์
ทุกคนจึงจำเป็นที่จะต้องช่วยกัน
ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

Life

สาระ

การเรียนรู้

1

ความหมายและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

2

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3

กิจกรรมอนุรักษ์น้ำ

4

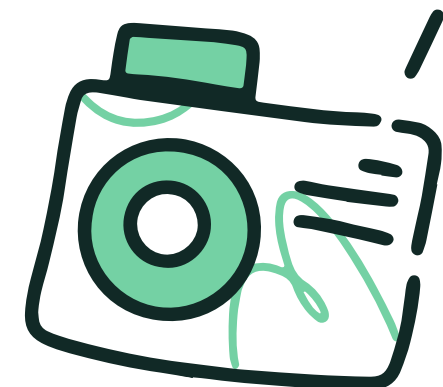
กิจกรรมอนุรักษ์ดิน

5

กิจกรรมอนุรักษ์อากาศ

6

กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า

lee

1

ความหมายและความสำคัญ ของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม (Environment)

คือ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต
รวมถึงสิ่งที่เป็รูปธรรมและนามธรรม
ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนกว้าง ๆ ดังนี้

1.1

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment)

สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามกระบวนการทางธรรมชาติ หรือ ทรัพยากรธรรมชาติ
บางชนิดใช้เวลาอันสั้น บางชนิดใช้เวลานานนับล้านปี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

อุทกภาค

หมายถึง ส่วนที่เป็นน้ำทั้งหมดของโลก
ได้แก่ มหาสมุทร ทะเล และแม่น้ำ

บรรยากาศ

ประกอบด้วยชั้นบรรยากาศของโลกอณูหภูมิ ความกดอากาศ ลม พายุ หยาดน้ำฟ้า และปรากฏการณ์อื่น ๆ

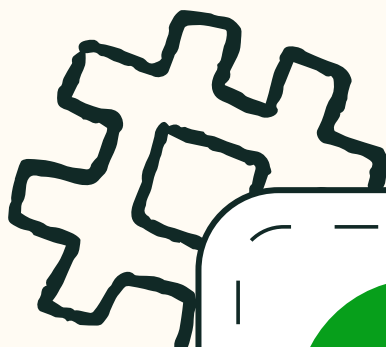

ธรณีภาค

หมายถึง ส่วนที่เป็นของแข็งที่ห่อหุ้มอยู่รอบนอกสุดของโลก ประกอบด้วยหินและดิน

② **สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ** ได้แก่ พืช สัตว์ และมนุษย์

1.2

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made Environment)

สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการสร้างหรือกระทำจากมนุษย์ เพื่อตกแต่งเพิ่มเติมธรรมชาติ
ให้มีความสุขและดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย
เช่น อาคารบ้านเรือน ถนน ยานพาหนะ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ

สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ บนโลก

- 1 เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์หรือปัจจัยสี่
- 2 สร้างความรื่นรมย์แก่จิตใจของมนุษย์ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของสังคม
- 3 สร้างสมดุลให้แก่ระบบนิเวศ ช่วยปรับให้สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

2

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การอนุรักษ์ (Conservation) คือ
การเก็บรักษาหรือใช้ประโยชน์สิ่งต่าง ๆ
ให้เกิดความคุ้มค่าและยาวนานที่สุด
ดังนั้น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงเป็นการใช้ประโยชน์
จากสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
เพื่อรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

2.1

หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องดำเนินการให้รอบด้านไปพร้อมกัน

เนื่องจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เชื่อมโยง และส่งผลกระทบถึงกัน การเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งจะกระทบส่วนอื่นเสมอ เช่น การปล่อยปลามากเกินไปอาจกระทบพืชน้ำ และปลาชนิดอื่น หรือการสร้างเขื่อนในป่า อาจกระทบการบริหารจัดการน้ำ

2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

เช่น การบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะช่วยให้คนในชุมชนมีรายได้จากการอนุรักษ์ทดแทนการหาของป่า แนวทางนี้ควรมุ่งเน้นแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นอันดับแรก โดยเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

3 การสร้างความยั่งยืนโดยไม่ส่งผลกระทบต่ออนาคต

ควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบ การเลือกวิธีการที่เหมาะสม และคำนึงถึงความต้องการทาง เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

2.2

แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- 1 ส่งเสริมความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแก่ประชาชนผ่านช่องทางต่างๆ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้คนไปในทางที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ได้มากขึ้น
- 2 เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น วางแผน และแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพราะประชาชนถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยให้การอนุรักษ์ประสบความสำเร็จ
- 3 ส่งเสริมงานวิจัยด้านเทคโนโลยีที่สะอาด
- 4 มาตรการทางสังคมและกฎหมายที่เข้มงวด เป็นแนวทางที่สำคัญเพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ยึดถือและปฏิบัติตามร่วมกัน นอกจากนี้ ยังช่วยกำหนดทิศทางการอนุรักษ์ทรัพยากรให้ชัดเจน และการกำหนดบทลงโทษต่างๆ จะช่วยควบคุม ดูแล รักษา และปกป้องทรัพยากรให้คงอยู่ได้

3

กิจกรรมอนุรักษ์น้ำ

น้ำ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต
แม้ว่าทรัพยากรน้ำจะเป็นทรัพยากรที่ใช้
ไม่หมดสิ้น แต่ในปัจจุบันแหล่งน้ำหลายแห่ง
เสื่อมโทรมลงไปมากจากกิจกรรมต่าง ๆ
ของมนุษย์จนบางแห่ง ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้

กิจกรรมอนุรักษ์น้ำ มีแนวทางดังนี้

- 1 การใช้น้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่า
- 2 การกักเก็บน้ำไว้ใช้เป็นการวางแผนหรือเตรียมแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามขาดแคลน
- 3 การนำน้ำเสียกลับมาใช้ใหม่นั้น ควรมีการส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาระบบบำบัดข
น้ำเสียที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว
และสามารถนำกลับไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีก เช่น น้ำเสียจากการทำกิจกรรมหนึ่ง
อาจนำไปใช้ในการทำกิจกรรมอื่นได้
- 4 การป้องกันน้ำเสีย เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้สามารถใช้แหล่งน้ำต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน

4

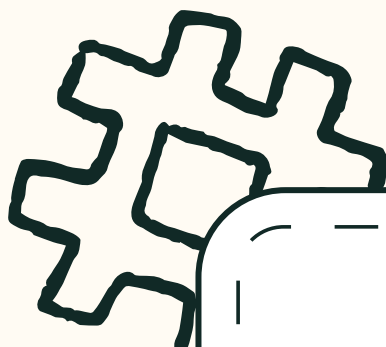
กิจกรรมอนุรักษ์ดิน

ดิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติ
ที่สำคัญต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิด
โดยเฉพาะพืชและสัตว์ที่อาศัยในดิน
ปัจจุบันดินหลายแห่งเสื่อมโทรมลงไป
จากสาเหตุต่าง ๆ

กิจกรรมอนุรักษ์ดิน มีแนวทางดังนี้

- 1 เลือกใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 2 การป้องกันการพังทลายของดิน เช่น การปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการพัดพาหน้าดินจากลมและฝน การปลูกพืชขั้นบันไดเพื่อช่วยชะลอกระแสน้ำที่จะกัดเซาะหน้าดิน การไม่เผาป่า ไม่ทำอะไรเลื้อนลอยช่วยรักษาพืชคลุมดิน
- 3 การปรับปรุงดิน เช่น การใส่ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชหมุนเวียน การไถพรวน
- 4 ลดการใช้สารเคมีหรือสารปนเปื้อนดิน

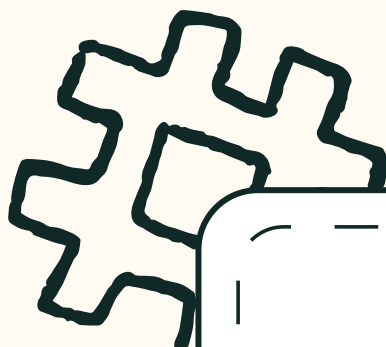

5

กิจกรรมอนุรักษ์อากาศ

อากาศ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรา
และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต
ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด ในปัจจุบันประเทศไทย
และทั่วโลกต่างเผชิญกับปัญหามลภาวะทาง
อากาศ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องฝุ่นละออง
ขนาดเล็ก PM2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง

กิจกรรมอนุรักษ์อากาศ มีแนวทางดังนี้

- 1 ลดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น การใช้รถยนต์ การเผาขยะ การเผาป่า
- 2 เลือกใช้พลังงานทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โรงไฟฟ้าจากพลังงานลม หรือพลังงานแสงอาทิตย์
- 3 รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหา เนื่องจากอากาศเป็นทรัพยากรที่ผู้คนต่างใช้ร่วมกัน ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันป้องกัน แก้ไข และลดกิจกรรมที่ทำให้เกิดมลพิษในอากาศ
- 4 กำหนดนโยบายหรือกฎหมายควบคุม รวมถึงเป็นเกณฑ์ให้โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ลดการปล่อยแก๊สที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนในอากาศ
- 5 ส่งเสริมรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อเป็นแหล่งผลิตออกซิเจนและความชุ่มชื้น

6

กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า

ปัจจุบันทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
ของประเทศไทยมีปริมาณลดลงอย่างมาก
เนื่องจากอัตราการฟันฟุทดแทนไม่ทัน
ต่ออัตราการถูกทำลาย
ทำให้การอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรป่าไม้
และสัตว์ป่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

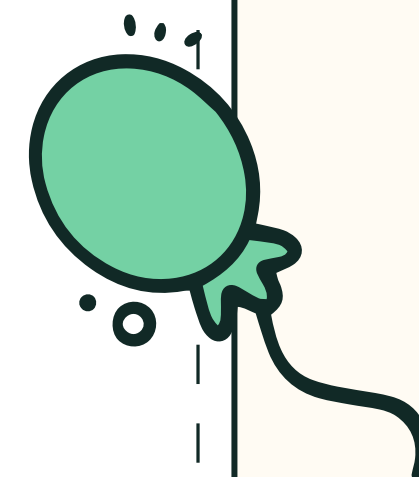

กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า มีแนวทางดังนี้

- 1 กำหนดให้มีการตัดไม้ เฉพาะพื้นที่ที่ได้รับสัมปทาน หรือเป็นป่าปลูกเอง โดยไม่รุกรล้ำเขต พื้นที่ป่าธรรมชาติหรือป่าอนุรักษ์
- 2 ช่วยฟื้นฟูสภาพป่าไม้ที่ถูกใช้ประโยชน์ไปให้ทดแทนได้ทันต่อความต้องการ ดูแลป้องกันไม่ให้ป่าไม้ถูกทำลาย
- 3 กำหนดเขตป่าอนุรักษ์ เพื่อการอนุรักษ์ป่า พื้นที่อยู่อาศัย และแหล่งอาศัยของสัตว์ป่า
- 4 สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนในความสำคัญของป่าและสัตว์ป่า

สรุป ท้ายบทเรียน

สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ
สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
ซึ่งความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง
ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของพวกเรา

